
Ivan Wilhelm: Terezín zachráníme

Ivan Wilhelm: Terezín zachráníme

Praha, Terezín - Univerzitní městečko plné života, vysoká škola s mezinárodní prestiží, renomovaní profesori, podnikatelé, hotely. Tak by měl podle europrojektu za pár let vypadat Terezín, kdysi posádkové město, kde nyní chátrá více než 150 památek. Jeho skvělá budoucnost je ale již několik let jen na papíře. Slibované peníze stále chybí.

Přesto je tento projekt zřejmě jedinou šancí, jak Terezín zachránit. Jak přiznal starosta města Jan Horníček, jinou cestu, než je evropský projekt, nevidí. Pokud se projekt, na jehož vypracování a spolufinancování potřebuje město peníze od státu, neuskuteční, chce Horníček dokonce odstoupit.

Oživení Terezína a přípravu vysoké školy ve městě dostal za úkol od vlády profesor Ivan Wilhelm. Tento bývalý rektor Univerzity Karlovy je také zmocněncem vlády pro otázky evropského výzkumu.

* Ohromná vysoká škola v Terezíně, tisíce studentů z mnoha zemí. Je tento projekt podle vás vůbec reálný, když se ani neví, jaká škola by tu pracovala?

Založení vysoké školy v Terezíně představuje nejen zajímavý projekt, ale i velmi nadějný způsob, jak město oživit. Přivede do města především mladé lidi, ale také akademické pracovníky, kteří budou mít zcela jistě i jiné ambice než jen působit v rámci vysoké školy.

* Můžeme mluvit konkrétněji? Starosta Terezína si stěžuje, že se stále nic neděje.

Celý proces by měl být rozdělen do přibližně tří etap a rozložen do několika let. Ve velmi optimistickém scénáři by mohla být v Terezíně vysoká škola za 5-7 let. V případě skeptických scénářů by mohla každá ze zmíněných etap znamenat alternativní řešení revitalizace města.

* Jaké jsou to etapy a co znamená alternativní řešení revitalizace města?

V první etapě by mělo být zřízeno Výzkumné centrum evropského humanizmu a demokracie, které by se zabývalo studiem důležitých společenskovedních projektů. Jakožto výzkumné pracoviště by jednak umožnilo působení významným specialistům ve zmíněných oborech, ale také mladým vědcům z Česka i ze zahraničí. V tomto centru by měla působit i řada studentů vysokých škol, především doktorandů. Tento aspekt by znamenal věcné propojení centra s vysokými školami, jednak by přinesl pro město významnou internacionalizaci. Bude-li tato etapa úspěšně pokračovat, pak by se v další fázi mohlo toto centrum rozšířit na vysokou školu, která by již měla své studenty i akademické pracovníky v obdobném režimu, jak by tomu bylo do této doby. V případě úspěšného rozvoje této školy by pak následovala postupná akreditace dalších studijních programů tak, aby se tato škola stala standardní univerzitou mající své studenty, své výzkumné programy i mezinárodní vztahy...

* Ale jaká vysoká škola by to měla být? Jaké zaměření by měla mít?

Předně se musí jednat o vysokou školu, která bude mít ambice nejvyšších kvalitativních stupňů. Zaměřena by měla být na moderní studium společenskovedních oborů a také na vědecké a výzkumné působení. Měla by být důstojným nositelem odkazu Terezína především z období protektorátu. V té době totiž bylo v terezínském ghettu odpřednášeno více než 2500 přednášek, na nejrůznější témata. Toto poselství nemá být zapomenuto, ale právě rozvíjeno.

* Budete jako bývalý rektor Univerzity Karlovy nějak prosazovat spolupráci nebo přímo třeba záštitu této slavné školy nad vzdělávacím ústavem v Terezíně?

V Terezíně musí vzniknout sebevědomá samostatná vysoká škola, která bude spolupracovat a udržovat partnerské vztahy se všemi vysokými školami v Česku i v zahraničí, tedy i s Univerzitou Karlovou. Obzvláště cenná pak bude partnerská spolupráce s těmi prestižními. Měla by tu být univerzita s akreditovanými studijními programy na magisterské a doktorské úrovni.

* Počítáte také se spoluprací s ústeckou UJEP?

Samozřejmě. Partnerská spolupráce dnes patří ke standardním kritériím hodnocení činnosti vysokých škol.

* V čem chcete, aby spolupracovaly?

Ve vzdělávacích aktivitách, výměně studentů a akademických pracovníků. Ve výzkumu by to měly být společné programy a projekty. Oboje na mezinárodní úrovni.

* Pokud to má být unikátní škola netypická svým zaměřením, máte již představu o tom, kde sehnat kvalitní pedagogy?

Měly by to být prestižní vysoké školy v Evropě, Německu, Francii, Švýcarsku a jinde. Ale i mimo kontinent, například v USA, Kanadě, Izraeli, Koreji a podobně. Z těchto zdrojů by měla být významná část akademických pracovníků, kteří by na škole působili.

* Vypracoval jste projekt, podle kterého by měla v Praze vzniknout Evropská univerzita sjednocení. Neuvažujete o tom, že by část mohla sídlit v Terezíně?

Bylo by to praktické, ale s ohledem na stav příprav Evropské univerzity sjednocení by mohlo dojít ke zbytečné komplikaci. Domnívám se, že terezínský projekt by měl být zahájen určitě letos a do dvou let by měl mít již jasně viditelné výsledky.

* Dobře, pojďme ke konkrétním datům a činům.

Konkrétně by se měly zahájit práce na studiích proveditelnosti a projektové přípravy. To vše ihned po odsouhlasení ideového záměru projektu revitalizace.

* V kterých terezínských budovách by vysoká škola i s dalším zázemím měla sídlit?

To je velmi předběžná otázka, na kterou bych nerad dnes odpovídal. Pro zahájení projektu budou vybrány takové objekty, které nejlépe vyhoví konkrétnímu zadání první etapy. Tak, jak se budou realizovat další etapy, tak se budou rekonstruovat další budovy jednak pro potřeby vysoké školy, ale také pro potřeby dalších aktivit, které bude přítomnost vysoké školy motivovat. To také znamená, že ne vše se musí financovat pouze z veřejných rozpočtů.

* Kdy by škola mohla začít fungovat?

Do dvou let by mohla být první etapa, představující specializované vědeckovýzkumné pracoviště, na kterém bude kromě renomovaných autorit i několik desítek studentů českých a zahraničních vysokých škol, předně doktorandů. Oborovým obsahem bude studium společenských věd projektů minimálně evropského významu, například podmínky volného pohybu osob, setkávání civilizací a zdroje konfliktů, studium vztahů menšin ve většinové společnosti na různých menšinových znacích a podobně.

Projekt dopadne dobře

* Kolik odhadujete, že bude celý projekt revitalizace Terezie stát?

To opravdu nevím. Navrhuji však nejprve se shodnout na řešení a pak hledat peníze. Nikoli naopak.

* V čem projekt nejvíce pokročil?

V současnosti je připraven ideový obsah projektu. Je navrhována realistická cesta řešení, bez bombastických a megalomanských ambic. Ideový návrh bude projednán v zastupitelstvu města, pak jej projedná Koordinační skupina vlády ČR pro revitalizaci Terezie a pak by již mělo začít uvolňování finančních prostředků na jednotlivé kroky realizace.

* Kde jsou největší překážky, co ho nejvíce brzdí?

Přípravné práce jdou nesporně pomalu. Na cestě je neskutečné množství drobných překážek, ale tempo je pomalé a čas utíká strašně rychle.

* Co všechno může vysoká škola Terezie přinést kraji?

Kromě faktického oživení města formou živého organismu to budou zejména mezinárodní kontakty, bez kterých se dnes žádná vysoká škola neobejde. Zahraniční studenti a akademičtí pracovníci budou zvyšovat nejen požadavky na kulturní, sportovní, sociální a materiální vybavení města a okolí, ale budou také šířit zvuk města a regionu na svých dalších cestách po světě.

* Současný Terezie vypadá dost depresivně. Všude je přítomná smutná a pohnutá historie města. Neobáváte se trochu tohoto charakteru města?

Celý projekt je postaven na odbornících, kteří v současnosti v Terezině nejsou. Ti musí do města teprve přijít. Přivezou s sebou entuziasmus a novou energii, od města zas dostanou materiální podmínky pro práci. Bude-li vše dobře připraveno, nebude na depresivní nálady čas.

* S financováním by měly pomoci fondy EU. Jsme zemí, která zatím žádá mnohem méně, než by mohla. Neumíme připravit vhodné projekty nebo kvalifikované žádosti?

Možná tomu tak bylo v nedávné minulosti. Dnes je naše úspěšnost mnohem vyšší a očekávám, že s otevřením nových finančních zdrojů bude vliv evropských financí mnohem viditelnější.

* Pokud projekt nedopadne dobře, myslíte, že má Terezie ještě jinou šanci, jak „vstát z mrtvých“?

Projekt dopadne dobře, jiná varianta neexistuje.

* Europrojekt Terezie

Co to je? Plán: V Terezině má vzniknout evropské univerzitní městečko. V rámci projektu by mělo dojít k oživení celého města a opravě chátrajících památek ve městě. Těch je v Terezině více než 150 a jejich záchrana si vyžádá zhruba osm miliard korun. Získání evropských peněz je závislé na vypracování kvalitního projektu, který má stát 40 milionů korun. Ani ty však město Terezie nemá. Peníze slibují vlády již od druhé poloviny 90. let. Zatím nejsou. Kvůli Terezině také vznikla speciální meziresortní vládní komise v čele s profesorem Ivanem Wilhelmem. Projekt by měl městu přinést 200 nových pracovních míst. Kampus má přivést do města renomované odborníky i stovky studentů. Zvýší se atraktivita pro turisty, ročně se počítá s nárůstem o 350 tisíc návštěvníků. Ve městě přibude 1500 ubytovacích míst v hotelích a dalších zařízeních. Co se již podařilo: Z gigantického projektu se již podařilo postavit golfové hřiště. Na jeho úpravu město získalo osmimilionovou evropskou dotaci už před třemi lety. Na začátku dubna zahájilo činnost Tereziánské mezinárodní hudební centrum TIMUC. Již uspořádalo první koncert a má kontakty se školami v Londýně, Madridu či Florencii.